

TAMEN, NORUZO(1).

La Noruzon denove prifestis la kurdoj, eĉ se la persekutado estis terura. Malgraŭ ĉio, miloj da homoj festis, dancante ĉirkaŭ la fajro, la novan jaron kaj la komencon de la printempo. Amedo(2) estis denove la centro de la festo. La turka registaro malpermesis la celebradon en multaj urboj, sed en kelkaj el tiuj, spite al la malpermeso, la kurdoj eliris surstraten: en Istanbulo, Ĝiziro(3), Gevero(4)...

Pasintjare estis similaj malpermesoj, sed la kurdoj disdegnis ilin kaj organizis festadojn, eĉ se estis fortaj interpuŝiĝoj kun la polico. Nunjare, kontraŭe, la sinteno de la kurda movado ŝanĝiĝis, por ke la etoso ne pli malboniĝu. La intenco estas ne pliintensigi la streĉitecon fronte al la referendumo, kiun la turka prezidento, Recep Tayyip Erdogan, kunvokis por la 16a de aprilo. La kurdoj, eĉ se ili alvokis bojkotadon, havas enorman laboron.

Sojle de la referendumo la etoso malicas. De kiam la PJD(5) perdis la majoritaton en junio de 2015 la politika subpremado estas terura. La kurda partio PDP(6) superis la barieron de la 10% kaj akiris reprezentantaron je la parlamento. La respondo de Ankaro estas terura de post tiam. Laŭ la raporto publikigita pasintsemajne de UN de tiam oni mortigis 2000 personojn, kaj inter 355 000 kaj 500 000 devis forlasi sian domon.

Peniga estas la situacio en Norda Kurdio(7). Malaperigoj, torturoj, arestoj, sieĝoj, ruinigo de urboj kaj vilaĝoj, detruado de kulturaj heredaĵoj, perforto kontraŭ virinoj, limigado de la esprimlibereco, forfermo de amaskomunikiloj, persekutado kontraŭ aktivuloj...

Malpermesoj.

Malgraŭ ĉio, en Amedo amaso kolektiĝas ekde la mateniĝo. Osman Baydemir, deputito de la PDP, ĉeestis la celebradon: "Hodiaŭ 500 000 homoj sendis la faŝismon al fek, kaj bonvenigis la liberecon".

Li referencas al la kunvenintoj en Amedo. La etoso varmas kaj la pasio kaj kuraĝo de la kurdoj ne humiliĝas. Eĉ se la polico trudis severajn malpermesojn. Kontraŭ la enirantoj al la parko Newroz la polico sturmas kaj ĵetas fumpotojn. Estas amaso da arestitoj: temas pri 300 personoj, laŭ la kurda movado. Per laŭparoliloj oni sendas mesaĝon: oni ne rajtas krei politikajn sloganojn. Tamen, la kurdoj respondas fajfante kaj kriante *Biji Apo!* ("Vivu Apo") - la kromnomo de Abdullah Oĉalan - kaj *Biji Kurdistan!* ("Vivu Kurdio"). Sammaniere oni sciigas, ke oni ne rajtas fari la venkosignon per la fingroj - la membroj de la internacia delegitaro devis kovri tiun signon, aperanta en ties atestiloj -. Sed la manoj estas ĉie, levitaj, proklamante la venkon.

La listo de malpermesitaĵoj longas: la koloroj de la kurda flago estas malpermesitaj, kaj la polico konfiskas kaptukojn kaj vestojn, inkluzive de harligiloj, kun la koloroj ruĝa, flava kaj verda, en la priserĉkontroloj starigitaj ĉe la parkenirejoj. La kurda lingvo mem estas malpermesita dum la Kurda Nacia Tago. En plejmulto el la flagoj estas skribite *Hayir!* (“Ne!” en la turka), referencante al la referendumo, kaj en nur malmultaj *Na!* (“Ne!” en la kurda).

Do, la Noruzon celebras la kurdoj rigardante al la referendumo de la 16-a de aprilo(*). Erdogan volas trudi prezidentisman sistemon pere de la pridemandado, por povi regi per ukazoj. La kurdoj denuncas, ke Erdogan utiligos la jeson por intensigi la subpremadon kaj la opreson. Ili argumentas, ke la prezidentisma sistemo kunportos totalismon, povcentrigadon, mortpunon kaj rajtmalobservon. Ili avertas, ke li agos tute senpune persekutante pli ties politikajn oponentojn.

Eĉ se kampanji favore al la neo estas malpermesite - ĝi estas terorisma delikto - por la kurda movado la ĉi-jara Noruzo estas deirpunkto por disvastigi mesaĝojn favorajn al la neo. Ayse Gokan mem, proparolanto de la Kongreso de la Liberaj Inoj(8), klarigis al Berria(*) kial oni devas subteni la neon: “Ni devas subteni la prizonulojn, kiuj malsatstrikas jam de 35 tagoj, kaj la lukton de la kurdoj kiuj batalas en Ŝengalo(9) kontraŭ la Islama Ŝtato. Diri ne al Erdogan en la referendumo estas la nura vojo por superi la konflikton”.

Timo kaj kuraĝo

Ĉi-jare oni perceptas la timon, kiun la persekutado kreis. Fakte, multaj homoj restis endome. Speciale instruistoj, kuracistoj, flegistoj...ĝenerale tiuj, kiuj laboras en la publika sektoro. Post la puĉprovo de la pasintjara julio, oni maldungis 100 000 publikajn laboristojn pro tio, ke ili esprimis sian malakordon kun la politiko de Erdogan, kaj al la kurda laboristoj ofte oni imputis terorisman delikton. Sub la akuzo subteni la PLK-n(10) oni enkarcerigis 40 000 homojn, po milon semajne, inter ili politikistojn de la opozicio - oni enkarcerigis 8711 membrojn de la PDP-.

Tamen, multaj homoj, forpelinte sian timon, partoprenas pli fervore ol pasintjare. Senĉese estas krioj favore al la liberigo de Abdulah Oĉalan, Selahattin Demirtas kaj aliaj referencaj politikistoj. Ankaŭ oni memoras la partizanojn mortintajn en la milito kaj proklamas la liberecon de la kurda popolo...

La plej grava momento venas kiam, kune kun la ekbruligo de la fajro, centoj da homoj transpasas la barilon, kiu ĉirkaŭas la protektozonon por la internacia delegitaro kaj celebradiniciatintoj. La ĝisnuna festa etoso kreas, kaj dancoj kaj kantoj, ĉirkaŭbrakumoj, ridoj kaj venksignoj intermiksiĝas. “Estas la tago de popolo, kiu volas esti libera”, diras kurdo.

Notoj (Nomoj en la kurda lingvo krom la indikitaj):

- (1) Newroz.
- (2) Amed (Diyarbakir en la turka).
- (3) Cizîr (Cizre en la turka).
- (4) Gever (Yüksekova en la turka).
- (5) Partio de la Justeco kaj la Disvolviĝo (PJD)/Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), en la turka.
- (6) Partio Demokrata de la Popolo (PDP)/Partiya Demokratik a Gelan (PDG). Halkların Demokratik Partisi (HDP), en la turka.
- (7) Norda Kurdio/Bakurê Kurdistanê. La kurda teritorio ene de la turka ŝtato.
- (8) Kongreya Jinên Azad (KJA).
- (9) Shengal.
- (10) Partio de la Laboristoj de Kurdio (PLK)/Partiya Karkerên Kurdistan (PKK).

KLARIGOJ:

Aŭtoro: Aratz Estonba.

(*) Originale aperis en la eŭska ĵurnalo Berria la 22-an de Marto 2017-a.

Tradukis: NXC. Aprilo 2017-a.

Provlegis: AA kaj DS.

